

PEDAGOGIKA

STUDIA I ROZPRAWY

T. XXXIII

Rada Naukowa

dr hab. Krystyna ABLEWICZ – em. prof. Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie
dr Edit BODONYI (Uniwersytet Kościoła Reformowanego w Budapeszcie, Węgry)
dr Zdeňka BRAUMOVÁ (Uniwersytet Techniczny w Libercu, Republika Czeska)
dr hab. Katarzyna DORMUS, prof. UKEN (Uniwersytet Pedagogiczny im. KEN w Krakowie)
dr Zofia FRĄCZEK (Uniwersytet Rzeszowski)
prof. dr hab. Romuald GRZYBOWSKI (Uniwersytet Gdański)
prof. dr hab. Krzysztof JAKUBIAK (Uniwersytet Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy)
dr hab. Robert JANIK, prof. PCz (Politechnika Częstochowska)
prof. dr hab. Janina KAMIŃSKA (Uniwersytet Warszawski)
prof. dr hab. Ewa KULA (Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach)
dr hab. Jacek KULBAKA, prof. APS (Akademia Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej w Warszawie)
dr hab. Joerg-Werner LINK (Uniwersytet w Poczdamie, Niemcy)
ks. prof. dr hab. Janusz MARIŃSKI (Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II)
prof. dr hab. Hanna MARKIEWICZ (Akademia Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej w Warszawie)
dr Sean MARTIN (John Carroll University, Ohio; USA)
prof. dr hab. Adam MASSALSKI – em. prof. Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach
prof. dr hab. Andrzej MEISSNER – em. prof. Uniwersytetu Rzeszowskiego, przewodniczący
prof. dr hab. Roman PELCZAR (Uniwersytet Rzeszowski)
prof. Mária POTOČÁROVÁ (Uniwersytet Jana Amosa Komeńskiego w Bratysławie, Słowacja)
prof. dr hab. Andrzej RADZIEWICZ-WINNICKI – em. prof. Uniwersytetu Zielonogórskiego
dr hab. Krzysztof RATAJCZAK, prof. UAM (Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu)
prof. Elke REICHMAN (Uniwersytet w Ludwigsburgu, Niemcy)
dr hab. Kazimierz RĘDZIŃSKI, em. prof. UJD
prof. dr hab. Bogusław ŚLIWERSKI (Uniwersytet Łódzki)
dr hab. Agnieszka WAŁĘGA, prof. UMK (Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu)
dr hab. Paweł ZIELIŃSKI, prof. UJD (Uniwersytet Jana Długosza w Częstochowie)
prof. dr hab. Dorota ŻOŁĄDŹ-STRZELCZYK (Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu)

Lista Recenzentów tomu

dr hab. Marek BIAŁOKUR, prof. Uniwersytetu Opolskiego
prof. dr hab. Oksana BODNAR (Uniwersytet im. W. Hnatiuka w Tarnopolu)
prof. dr hab. Ludmila BUTENKO (Uniwersytet Ługański im. T. Szewczenki – Połtawa)
dr hab. Witold CHMIELEWSKI, prof. Uniwersytetu Ignatianum w Krakowie
dr hab. Jolanta KARBOWNICZEK, prof. Akademii WSEI w Lublinie
prof. dr hab. Ewa KULA (Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach)
dr hab. Tomasz OLCHANOWSKI (Uniwersytet w Białymstoku)

Nadesłane do redakcji artykuły są oceniane anonimowo przez dwóch Recenzentów.

UNIwersytet JANA DŁUGOSZA W CZĘSTOCHOWIE

PEDAGOGIKA
STUDIA I ROZPRAWY

TOM XXXIII

Częstochowa 2024

Redaktor naczelny
Miroslaw ŁAPOT

Sekretarz redakcji
Pawel ZIELIŃSKI

Redaktorzy tomu
Miroslaw ŁAPOT
Pawel ZIELIŃSKI

Redaktor naczelna wydawnictwa
Paulina PIASECKA-FLORCZYK

Korekta tekstów polskojęzycznych
Dariusz JAWORSKI

Redakcja techniczna
Piotr GOSPODAREK

Projekt okładki
Sławomir SADOWSKI
(na okładce wykorzystano zdjęcie Ireny Wojnar autorstwa Hanny Kostyło)

PISMO RECENZOWANE

Podstawową wersją periodyku jest publikacja książkowa

Copyright © 2024 Uniwersytet Jana Długosza w Częstochowie oraz autorzy, pewne prawa zastrzeżone. Licencja Creative Commons – Uznanie autorstwa (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/legalcode>)

ISSN 2658-1213

Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Jana Długosza w Częstochowie
42-200 Częstochowa, al. Armii Krajowej 36A
www.ujd.edu.pl
e-mail: wydawnictwo@ujd.edu.pl

SPIS TREŚCI

Słowo od redaktorów tomu	9
STUDIA I ROZPRAWY	
STUDIES AND DISSERTATIONS	
Isabella Ezinwa OKOKOYO, Caroline Ochuko ALORDIAH	
Exploring the Interplay of Interpersonal Skills, Gender, Experience, Relationship Skills, Space Utilisation, and Instructional Skills in preschool teachers' Classroom Management	13
Badanie wzajemnego oddziaływania umiejętności interpersonalnych, płci, doświadczenia, umiejętności w zakresie relacji, wykorzystania przestrzeni i umiejętności instruktażowych w zarządzaniu klasą przez nauczycieli przedszkolnych (Streszczenie)	35
Monika CHŁAD, Robert JANIK	
Transport in the Beginnings of Civilizations in the Context of Symbolism and Education	37
Transport w początkach cywilizacji w kontekście symboliki i edukacji (Streszczenie) ...	46
Katarzyna OLEJNICZAK-SZUSTER, Robert JANIK	
The Idea and Educational Aspects of Sustainable Development and its Implementation on the Instance of Verkehrsbetriebe Hamburg-Holstein (VHH)	47
Idea i edukacyjne aspekty zrównoważonego rozwoju oraz jego realizacja na przykładzie Verkehrsbetriebe Hamburg-Holstein (VHH) (Streszczenie)	60
Joanna Dominika BELZYT	
Egzystencjalna kategoria spotkania w procesie samorealizacji i samowychowania. Porównanie stanowisk Ottona F. Bollnowa oraz Józefa Tischnera	61
The existential category of encounter in the process of self-realisation and self-education. A comparison of the positions of Otto F. Bollnow and Jozef Tischner (Abstract)	78
Beata ŁUKASIK	
Szkoła miejscem rozwoju umiejętności emocjonalnych dzieci i młodzieży	81
School as a place for developing emotional skills of children and adolescents (Abstract)	91
Agnieszka BOROWIECKA, Edyta SKOCZYLAS-KROTLA	
Wokół matematyki w tekstach dla dzieci w młodszym wieku szkolnym ...	93
Around Mathematics in Texts for Children at Younger School Age (Abstract)	107

Marzena BOGUS-SPYRA

Elementy edukacji wielokulturowej w warunkach dominacji. Przekaz tradycji kulturowych w szkołach Śląska Cieszyńskiego w XIX i na początku XX wieku	109
Elements of multicultural education under conditions of domination. Transmission of cultural traditions in the schools of Cieszyn Silesia in the 19th and early 20th centuries (Abstract)	125

Piotr JAWORSKI

Księżda Walentego Gadowskiego (1861–1956) autoprezentacja <i>Elementarnego katechizmu katolickiego</i>	127
Rev. Valentine Gadowski's self-presentation of the <i>Elementary Catholic Catechism</i> (Abstract)	146

BADANIA PEDAGOGÓW UKRAIŃSKICH

RESEARCH OF UKRAINIAN PEDAGOGUES

Олексій КАРАМАНОВ (Aleks KARAMANOV), Ольга ЖЕЛЕЗНИК (Olha ZHELEZNYK), Оксана СУРМАЧ (Oksana SURMACH)

«Дні Європейської Спадщини у Львові» як приклад освітньої комунікації музею і школи	151
'European Heritage Days in Lviv' as an example of educational communication between museum and school (Abstract)	157
Dni Dziedzictwa Europejskiego we Lwowie jako przykład komunikacji oświatowej między muzeum a szkołą (Streszczenie)	158

Ольга ЖЕЛЕЗНИК (Olha ZHELEZNYK)

«Пам'ять у бронзі та камені»: музейно-педагогічна реконструкція та урок-реквієм пам'яті загиблих польських науковців	159
"Memory in bronze and stone": museum and pedagogical reconstruction and a lesson-requiem in memory of the fallen polish scientists (Abstract)	171
„Pamięć w brązie i kamieniu zapisana” – muzeum i rekonstrukcja pedagogiczna w postaci lekcji poświęconej pamięci rozstrzelanych naukowców polskich (Streszczenie)	172

Оксана КРАВЧЕНКО (Oksana KRAVCHENKO), Назар САЛАТА (Nazar SALATA)

Цифрова безбар'єрність як вимога сучасного соціального обслуговування	173
Digital barrier-free accessibility as a requirement of modern social services (Abstract)	183
Dostępność cyfrowa jako wymóg we współczesnym systemie świadczenia usług socjalnych (Streszczenie)	183

BADANIA NAUKOWE MŁODYCH PEDAGOGÓW

SCIENTIFIC WORKS OF YOUNG PEDAGOGUES

Sandra ŚCIERANKA

Znaczenie powołania i pasji wobec powinności w zawodzie nauczyciela	187
The importance of vocation and passion for duty in the teaching profession (Abstract)	197

Ewelina KULAS

Empatia kognitywna i neurony lustrzane w kontekście pedagogiki	199
Cognitive empathy and mirror neurons in the context of pedagogy (Abstract)	213

Mariola KOKOWSKA

Emoji muzyczne jako narzędzie komunikacji w mediach społecznościowych i edukacji medialnej	215
Musical emoji as a medium of communication in social media and media education (Abstract)	247

Przemysław MAKLES

Cyberprzemoc a młodzież: Jak technologia kształtuje relacje rówieśnicze	249
Cyberbullying and youth: How technology shapes peer relationships (Abstract)	262

Zuzanna MAJTYKA

Dziecko w kulturze żydowskiej	263
Child in Jewish culture (Abstract)	276

KRONIKA

CHRONICLE

Paweł ZIELIŃSKI

[rec.] Michał Nowicki, <i>Edukacja filozoficzna w Indiach wczesnego okresu upaniszadowego</i> , Wydawnictwo Naukowe UAM, Poznań 2024, ss. 218	279
---	-----

Mirosław ŁAPOT

Dziecko na przestrzeni dziejów – sprawozdanie z konferencji naukowej na Uniwersytecie w Białymstoku (21–22.10.2024)	285
---	-----

Słowo od redaktorów tomu

Oddajemy Państwu do rąk kolejny (33) numer naszego pisma „Pedagogika. Studia i Rozprawy”. Jest to jednocześnie drugi numer periodyku w nowej formule. W części głównej czasopisma odnajdziecie Państwo artykuły w języku angielskim i polskim, prezentujące zróżnicowane podejścia w badaniach edukacyjnych, uwzględniające ich aspekt filozoficzny, historyczny, dydaktyczny, kulturowy i szkolny w ujęciu badaczy polskich i obcych.

Kontynuujemy również współpracę z naukowcami ukraińskimi, których artykuły zamieszczamy w stworzonym dla nich specjalnie dziale naszego czasopisma – *Badania pedagogów ukraińskich*. Tym samym podtrzymujemy bliską współpracę z naszymi wieloletnimi przyjaciółmi ze Lwowa oraz zacieśniamy współpracę z innymi uniwersytetami przez zamieszczanie artykułów ich przedstawicieli, jak na przykład z Państwowym Uniwersytetem Pedagogicznym im. Pavlo Tychyny w Humaniu.

Co nas bardzo cieszy, mogliśmy zamieścić, tak jak w poprzednim tomie, w dziale: *Badania naukowe młodych pedagogów*, recenzowane teksty młodych badaczy; w tym numerze znalazł się m.in. tekst nowo wypromowanej w Uniwersytecie Łódzkim na Wydziale Nauk o Wychowaniu doktor Joanny Dominiki Belzyt oraz praca studentki piątego roku pedagogiki Uniwersytetu Jana Długosza w Częstochowie Zuzanny Majtyki. Zależy nam na podobnych publikacjach, które zapowiadają nową generację polskich pedagogów-badaczy i wspierają kontynuację pokoleniową w pedagogice jako dyscyplinie naukowej.

W *Kronice* tym razem zawarliśmy recenzję nowej książki dotyczącej historii myśli pedagogicznej w Indiach starożytnych, autorstwa Michała Nowickiego, oraz sprawozdanie z konferencji naukowej w Uniwersytecie w Białymstoku dotyczącej statusu dziecka na przestrzeni dziejów.

Potencjalnych Autorów, których zapraszamy do składania tekstów, prosimy jednocześnie o dokładne zastosowanie się do uwag związanych z ich przygotowaniem dla naszego pisma i redakcji, zamieszczonych na stronach internetowych czasopisma:

<https://czasopisma.ujd.edu.pl/index.php/Pedagogika/zasady>

<https://czasopisma.ujd.edu.pl/index.php/Pedagogika/about/submissions>

Mirosław Łapot
Paweł Zieliński